

A gyermekszegénységet és a hátrányos helyzetű gyermekek esélykiegyenlítését érintő intézkedések 2006-2007

Tausz Katalin

(első változat)

A 2006-2007-es év kormányzati intézkedéseinek keretét a 100 lépés programból és a Kormány 2006. augusztus 31-i ülésén elfogadott konvergencia programból adódó feladatok határozták meg.

1. FOGLALKOZTATÁS

2005 novemberéig a munkanélküliek kétféle pénzbeli juttatást vehettek igénybe: a biztosítási jogon járó munkanélküli járadékot és a rendszeres szociális segélyt. Ekkor megváltoztatták a törvényt, s mintegy az új foglalkoztatáspolitikai irányának jelzéseként az egységes biztosítási alapú juttatást felváltó új ellátás két szakaszra tagolták, álláskeresői támogatásra és álláskeresői segélyre. Összegét a folyósítás első időszakában a járadékalap 60 százalékában, a második szakaszban a minimálbér 60 százalékában határozták meg.¹

A foglalkoztatás bővítése és a hátrányos helyzetűek foglalkoztatásának elősegítése érdekében indultak a START programok, melyek célzott járulék-kedvezményekkel kívánják ösztönözni egyes kiemelt csoportok foglalkoztatását. A START programot a 100 lépés program keretében vezették be 2005 október 1-én, a START PLUSZ és START EXTRA programokat 2007. július 1-én.

A **START** program célja a pályakezdő fiatalok (25 év alatti pályakezdők, illetve 30 év alatti pályakezdő diplomások) munkaerőpiacra történő belépésének támogatása. A kedvezmény két évre terjed ki, az első évben a munkáltatónak az összesen 33,5%-nyi járulék (beleértve a szakképzési hozzájárulást) helyett csupán 15%-ot, a második évben 25%-ot kell megfizetnie. A kedvezmény legfeljebb a minimálbér másfélszeresét (felsőfokú végzettségűeknél kétszeresét) kitevő munkabér után vehető igénybe. Egy 2007-es beszámoló szerint több mint 55 ezer fiatal igényelte, egyharmaduk felsőfokú végzettségű.²

¹ 2005. évi LXX. Törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény módosításáról

² www.szmm.gov.hu/download.php?ctag=download&docID=14661

A **START-PLUSZ** program célja a GYES-ről, GYED-ről, GYET-ről, ápolási díjról a munkaerőpiacra történő visszalépés valamint tartósan (legalább 12 hónapja) regisztrált álláskereső támogatása a START programhoz hasonló módon és mértékben.

A **START-EXTRA** program célcsoportja a legalább 12 hónapja regisztrált álláskereső közül az 50 évesnél idősebbek, a területfejlesztés szempontjából leghátrányosabb helyzetű 48 kistérségben élők és a területfejlesztés szempontjából a leghátrányosabb kistérségekhez nem tartozó leghátrányosabb helyzetű 235 településen élők. E program esetében kedvezőbbek a másik két START programénál, hiszen az első évben egyáltalán nem kell a munkáltatónak járulékot fizetnie és a második évben is csupán 15 százalékot.

Nyilvánvalóan a munkára ösztönzést és a legális munkavállalást elősegítendő a **gyermekgondozási segély** rendszere is módosult: 2006-tól az addigi napi 4 órás munkavállalás helyett a szülő a gyermek egy éves korától kezdődően a gyermekgondozási segély folyósítása mellett teljes munkaidőben is munkát vállalhat.

Az aktív korú rokkantsági nyugdíjasok száma 2006-ban meghaladta a 450 000 főt. Elsősorban az inaktívak magas aránya újratermelődésének megakadályozására átalakult a **megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatási és rehabilitációs rendszere** is. Az egészségkárosodott és fogyatékos személyek foglalkoztatásához folyósítható, több mint húsz éves gyakorlaton alapuló támogatás (dotáció) rendszerét³ 2005–2007 között átalakították, a normatív támogatást szigorúbb elszámoltatású finanszírozás, részben pályázatás váltotta fel. Bár a jogszabály nem teszi kötelezővé a munkáltatók akkreditációját, azonban az akkreditációs tanúsítvány az állami támogatások igénybevételének feltételévé vált. A rehabilitációs foglalkoztatáshoz nyújtható támogatás háromelemű, részei a bértámogatás, a költségkompenzációs támogatás, valamint a rehabilitációs költségtámogatás. A munkabér és járulékaiknak 40-100 %-áig terjedő bértámogatás a munkába helyezés, a munkahely megtartása, a foglalkozási rehabilitáció és a munkahelyi segítő személy foglalkoztatása céljából nyújtható. A költségkompenzációs támogatás a megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatásával kapcsolatban felmerülő többletköltségek mérsékléséhez járul hozzá. A rehabilitációs költségtámogatás megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatását vállaló non-profit szervezetek számára nyújtható.⁴

A csoportos rehabilitációs foglalkoztatást végző munkaadókat egyféle pozitív diszkriminációs eszközként piaci előnyben részesítik 2006-tól.⁵ „2007. január 1-től az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárásban való részvétel jogát a külön jogszabályban meghatározottak szerint fenntarthatja, illetőleg köteles fenntartani az olyan, védett foglalkoztatónak minősülő szervezetek, védett szervezeti szerződést kötött szervezetek, továbbá szociális foglalkoztatási engedéllyel rendelkező szervezetek számára, amelyek ötven százalékot meghaladó mértékben megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztatnak, illetőleg az olyan szociális foglalkoztatás keretében szociális

³ 8/1983. (VI. 29.) EüM-PM együttes rendelet

⁴ A megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatók akkreditációjának, továbbá az akkreditált munkáltatók ellenőrzésének szabályairól szóló 176/2005. (IX. 2.) Korm. rendelet · a rehabilitációs akkreditációs eljárás és követelményrendszer szabályairól szóló 14/2005. (IX. 2.) FMM rendelet · a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásához nyújtható költségvetési támogatásról szóló 177 /2005. (IX. 2.) Korm. rendelet · a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásához nyújtható költségvetési támogatás megállapításának részletes szabályairól szóló 15/2005. (IX. 2.) FMM rendelet 176/2005. (IX. 2.) Korm. rendelet, 14/2005. (IX. 2.) FMM rendelet, 26/2005. (XII. 27.) FMM rendelet 176/2005 (IX. 2.), 177/2005. (IX. 2.) Kormány rendeletek; 14/2005. (IX. 2.), 15/2005. (IX. 2.) FMM rendelet; 26/2005. (XII. 27.) FMM rendelet; 25/2005. (XII. 27.) FMM-EüM-ICsSzEM-PM együttes rendelet] Módosította: 118/2006. (V. 12.) Korm. rendelet.

⁵ 2003. évi CXXIX. Tv. a közbeszerzésekről 17/A.§; 302/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet a védett foglalkoztatók részére fenntartott közbeszerzések részletes szabályairól

intézményben ellátottakat foglalkoztató szervezetekre, amelyek ötven százalékot meghaladó mértékben fogyatékos munkavállalókat foglalkoztatnak. Erre a tényre az eljárást megindító felhívásban az ajánlatkérőnek hivatkoznia kell.”⁶

A munkaképesség megállapításának filozófiája is átalakult. Nem az elveszett, hanem ezen túl a megmaradt munkalépeségekre fókuszál. Az addig döntően egészségügyi központú rehabilitációs folyamatot komplex rehabilitációvá kívánják átalakítani.

A kormány több, a munkavállalást elősegítő programot is indított. Ezek közül a legsikeresebb a HEFOP 3.5.3 támogatással indult **„Lépj egyet előre” program**, mely elsősorban az alacsony iskolai végzettségű illetve elavult szakmával rendelkező embereknek nyújt képzési támogatást. „2006. januártól 2007. végéig tartó Lépj egyet előre programban, amelynek fő elemei:

- alapfokú iskolai végzettséget szerezhetnek azok a felnőttek, akik azzal nem rendelkeznek, de a 6. osztály befejezését igazoló bizonyítványuk van. Az alapfokú iskolai végzettség megszerzése után szakképesítést adó képzésekbe is bekapcsolódhatnak;
- akik kevesebb, mint 6 osztályt végeztek, a program során megszerezhetik a szakképzés megkezdéséhez szükséges közismereti és szakmai kompetenciát, majd ezután szakképesítést is szerezhetnek;
- az általános iskolát befejezettek számára mód nyílik szakképesítés megszerzésére hiányszakmákban vagy a munkáltató által igényelt munkakörhöz kapcsolódó szakmákban;
- érettségivel rendelkező felnőttek lehetőséget kapnak, hogy érettségire épülő szakmát szerezzenek a projekt során;
- a már szakképesítéssel rendelkezők számára lehetőség nyílik meglévő szakképesítésükre épülő új szakképesítés megszerzésére hiányszakmákban, valamint betöltött munkaköréhez kapcsolódó, illetve a munkáltató által igényelt munkakörben.⁷

A program indulásakor megfogalmazott cél az volt, hogy a résztvevők 60%-a munkanélküli vagy inaktív személy legyen. A program első két hónapjában 9900 fő jelentkezett a 11.000 helyre, 62,3%-uk nem volt jelen a munkaerőpiacon. Közülük 5000 embernek csak általános iskolai végzettsége volt. A tanulni vágyókat mentorok segítik, a képzés ingyenes és sikeres befejezésekor a résztvevők a minimál bérnek megfelelő összegben részesülnek. A 2007. október 24-i állapot szerint összesen 36 036 fő jelentkezett a programra, 15 511 fő részesült támogatásban. 62%-uk állásnélküli, 75%-uk legfeljebb 8 általános végzett, 10 043 fő vizsgázott le.

Folytatni tervezik a programot a TÁMOP 2.1.1 keretében és újabb 22 ezer felnőttet kívánnak piacképes szakképesítéshez, illetve alapfokú iskolai végzettséghez juttatni.

A képzésbe bekapcsolódó számára a képzés ingyenes.

„A képzésekben résztvevők számára nyújtható támogatások:

– a legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezők a mindenkori minimálbér egy havi összegének megfelelő pénzbeli támogatásban részesülnek (az állásban lévők képzési támogatás, míg az állásnélküliek megélhetési támogatás formájában) minden 150 óra teljesített képzési idő után; az utolsó időegységre jutó támogatás csak a képzés eredményes befejezése után kerülhet kifizetésre;

⁶ FOGLALKOZÁSI REHABILITÁCIÓS KISOKOS ÁFSZ 2007
www.afsz.hu/resource.aspx?resourceID=sajto_foglalk_rehab_kisokos

⁷ <http://www.szmm.gov.hu/main.php?folderID=16216&articleID=22424&ctag=articlelist&iid=1>

– az alapfokú iskolai végzettségénél magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők a mindenkori minimálbér egy havi összegének megfelelő utólagos pénzbeli támogatásban részesülnek, amennyiben a képzést eredményesen befejezik”;⁸

Elsősorban a fekete gazdaság kifejlesztését szolgálja az **alkalmi munkavállalói könyv**, ám a fekete munka nem csupán adóbevételektől fosztja meg a költségvetést, hanem az így foglalkoztatottak nem szereznek TB jogosultságot. Ezt a problémát kívánta kezelni az alkalmi munkavállalói könyv használatával kapcsolatos jogi szabályozás módosítása.⁹ Az alkalmi munkavállalói könyv használata biztosítási jogviszonyt teremt a munkavállalók számára és a munkáltatókat ösztönözni akarván, ha így alkalmaznak magánszemélyek valakit, a befizetett közteherjegy 75%-a az összevont adóalap adóját csökkenti.

A **szak- és felnőttképzés** rendszerében is változások történtek, hogy megteremtődjön a gazdasági igények és a szakképzés összhangja. EU-s támogatásokat felhasználva térségi integrált szakképző központokat (TISZK) hoztak létre, hogy ösztönözzék az intézmények térségi integrációját, regionális szintű együttműködését.

2. OKTATÁS: A KÉSZSÉGEK ÉS KÉPESSÉGEK KIBONTÁSA, A SZEGREGÁCIÓ CSÖKKENTÉSE

A kilencvenes évek második felétől mind a kormányzati politikákban nagyobb hangsúllyal jelenik meg az oktatási egyenlőtlenségek kérdésköre, az oktatási rendszer hatékonysága fokozásának szükségessége.

A hátrányok mérséklésének egyik intézményes formája, ha a hátrányos helyzetű családokban nevelkedő gyerekek igénybe vehetik/veszik a gyermekintézmények szolgáltatásait. A gyermekvédelmi törvény 2006.I.1-én életbe lépett változása szerint : „42/A. § A **bölcsődei felvétel** során előnyben kell részesíteni azt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket, akinek szülője vagy más törvényes képviselője igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll.” Hasonló irányban változott már korábban az óvodai felvétel rendszere is¹⁰ a körzeti óvodák nem tagadhatják meg a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felvételét, ha azok a harmadik életévüket betöltötték.

Hangsúlyosabbá váltak, elsősorban a kistelepülések bölcsőde hiányát szem előtt tartva, a családi napközik fejlesztésével és elterjesztésével kapcsolatos elképzelések. Például a gyermekvédelmi törvény 2006.I.hó 1-től hatályos változata szerint lehetővé tették a családi napköziben az alapellátáson túli, a gyermekevelést segítő egyéb szolgáltatások (speciális tanácsadás, időszakos gyermekfelügyelet) biztosítását is.

A jogbiztonság és az érintettek jobb **tájékoztatottságát** szolgálja, hogy „A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény végrehajtásáról szóló 20/1997. (II. 13.) Korm. rendelet 12/H. § (1) bekezdése

⁸ Módszertani útmutató

a Társadalmi Megújulás Operatív Program 2.1.1

„Lépj egyet előre II.” c. projektjéhez

www.afsz.hu/resource.aspx?resourceID=hefop_leell_modszertani_utm

⁹2005. évi LXXI. törvény az alkalmi munkavállalói könyvvel történő foglalkoztatásról és az ahhoz kapcsolódó közterhek egyszerűsített befizetéséről szóló 1997. évi LXXIV. törvény módosításáról

¹⁰ A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX törvény 65. § (2) bekezdése

kötelezettséget ró a jegyzőkre, miszerint a védelembe vétel elrendeléséről, illetőleg a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításáról szóló határozat meghozatalával egyidejűleg tájékoztatni kell a szülőt azokról a kedvezményekről, juttatásokról, pályázati lehetőségekről, amelyek a gyermeket megillettek, ha megfelel a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozó feltételeknek. Tájékoztatni kell továbbá a szülőt arról is, hogy a védelembe vett, illetőleg rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeke akkor minősül halmozottan hátrányos helyzetűnek, ha a törvényes felügyeletet ellátó szülője, illetve szülei legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezték be sikeresen (a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 121. § (1) bekezdés 14. pontja) és erről a 119/2006. V:15) Korm. rendelet 7. számú mellékletének önkéntes kitöltésével nyilatkoznak. A szülők által önkéntesen kitöltött nyilatkozatok alapján lehet megállapítani az önkormányzat illetékességi területén élő gyermekek és tanulók számát.”¹¹

A 2006/2007-es tanévet érintő legfontosabb változások az oktatási rendszer több területét érintették. Lehetőséget teremtettek arra, hogy a szakiskolában a nappali rendszerű iskolai oktatás keretében **felzárkóztató oktatást** tartsanak azon tanulók részére, akik alapfokú iskolai végzettség hiányában kívánnak bekapcsolódni a szakképzésbe.

A 2006/2007-es tanévben a tanulók **szöveges minősítése** az általános iskolák harmadik évfolyamán is kötelezővé vált.

Ekkor az 1-13. évfolyamon tanuló tartósan beteg, a sajátos nevelési igényű, a három vagy többgyermekes családban élő, az egyedülálló szülő által nevelt, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, továbbá a nagykorú és saját jogán családi pótlékra jogosult tanulók voltak jogosultak **ingyenes tankönyv** igénybevételére.

A Közoktatási törvény 2007-es módosításainak egyik célcsoportja a sajátos nevelési igényű tanulók voltak. Azért, hogy e diákok valóban az állapotuknak megfelelő támogatást kapják, szigorították a vizsgálati eljárást, a besorolási feltételeket és pontosabban határozták meg a számukra szolgáltatást biztosító szervezetek feladatait.

Lehetővé tették az önkormányzatoknak, intézményfenntartóknak, hogy egyes többcélú intézmények **integrált szolgáltatásokat** (pl. pályaválasztási és munkaerő-piaci tanácsadás, közös napközi stb.) szervezzenek.

Előírták, hogy a hazai és nemzetközi közoktatási kistérségi pályázatokon előnyben kell részesíteni azt a társulást, ahol **hátrányos helyzetű település** van, vagy a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya eléri a 25 százalékot.

A **szakképzést** érintő változás volt, hogy önkéntes társulások keretében a szakiskolák, szakközépiskolák az általános műveltséget megalapozó szakasz után a szakoktatást már közös évfolyamokon valósítsák meg.

A mobilitási pályák elősegítését szolgálja a pályázattal elnyerhető **Útravaló Ösztöndíjprogram**¹². A programba kerülő diákokat mentor segíti tanulmányaikban; a diák és a mentor is ösztöndíjban részesül. Az ösztöndíjprogram elemei: Út a középiskolába - az általános iskola 7. és 8. osztályos tanulóinak; Út az érettségire - érettségire adó középiskolába járó tanulóknak; Út a szakmához - szakképzésben résztvevő, hiányszakmát választó tanulóknak és az Út a tudományba program,

¹¹ <http://www.okm.gov.hu/main.php?folderID=125&articleID=7418&ctag=articlelist&iid=1>

¹² 1016/2005 (II. 25.) Korm. határozat

amelynek célja a természettudományok, a műszaki tudományok és a matematika területe iránt kiemelt érdeklődést mutató tanulók tehetséggondozása.

„Az összes, a programból támogatott ösztöndíjas diákok száma a a korábbi pályázati fordulóban támogatásban részesült és a 2007/2008. tanévben továbbfutó ösztöndíjasokkal együtt jelenleg 19.695 fő.”¹³

2006-2007-ben is folytatódott (bár konkrét információkat a legújabb fejleményekről az interneten nem lelmi fel) az **Utolsó Padból** program a szociális hátrányokkal küzdő, fogyatékosná minősített gyermekek magas arányának csökkentése érdekében. 2006-ban egységes pedagógiai diagnosztikai szolgáltató rendszer kialakításáról írt alá megállapodást a belügyi, egészségügyi, az ifjúsági, családügyi, szociális és esélyegyenlőségi, valamint az oktatási tárca képviselője. „A tájékoztató kiosztott írásos anyag szerint a négy tárca által jegyezett megállapodás biztosítja, hogy a pedagógiai diagnosztikai rendszer megújítása során a közigazgatási reform, a szociális intézkedések és az oktatás minőségének javítását célzó szempontok, továbbá az orvosi diagnózis, egymással összhangban, a gyerekek, tanulók jogainak érvényesítését iskolai sikerességük, életminőségük javítását szolgálja.” Az oktatási miniszter 2006. március 14-i beszámolója szerint a program működése óta 2.200 érintett közül 220-240 gyerekeket helyeztek vissza a normál képzés keretei közé, és a szigorú diagnosztikai eljárások nyomán az enyhén értelmi fogyatékosnak minősített tanulók száma országosan 12 százalékkal csökkent.¹⁴

2005 óta a halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok¹⁵ **felsőfokú tanulmányait** segíti az előnyben részesítés a felvételi eljárás során¹⁶, illetve a tandíjkiállítás állami átvállalása. A felvételt nyert hallgatókat mentor segíti tanulmányaik során.¹⁷ 2005-ben 270 felvételiző került így be a felsőoktatási intézményekbe. „Az Országos Felsőoktatási Információs Központ tájékoztatása alapján a 2007-es felvételi eljárás során mintegy 3861 olyan fiatal jelentkezett a felsőoktatásba, aki a törvényi szabályozás alapján hátrányos helyzetűként adta be a jelentkezési lapját, míg 1101 jelentkezett halmozottan hátrányos helyzetűként. A 2006-os felvételihez ez utóbbi a releváns összehasonlítási alap, a tavalyi felvételikor (más szabályozás volt) 640 fiatal jelentkezett. Tavaly (2006-ban) az összes hátrányos helyzetű jelentkezőnek kicsit több mint a fele, 350 fő jutott így be a felsőoktatásba (54%-uk), ezen belül 250 fő, akiknek valamelyik kedvezmény révén sikerül a felvételi (vagy a „költségtérítési jelentkezés” vagy a „80%-os kedvezmény”).¹⁸

A magyar iskolarendszer szelektív jellegét fokozza a **szabad iskolaválasztás** rendszere. A közoktatási törvény 2005-ös módosítása szerint már az iskola körzetének kialakításakor is figyelembe kell venni a hátrányos helyzetű diákok arányát. A körzetes általános iskola köteles felvenni a halmozottan hátrányos helyzetű gyereket, illetve ha a településen belül másik iskolában akar a gyermek tanulni, az iskola csak akkor utasíthatja el, ha nincs több férőhely.

¹³ <http://www.okm.gov.hu/main.php?folderID=723&articleID=6567&ctag=articlelist&iid=1>

¹⁴ <http://www.meh.hu/kormany/kormanyulesek/prez/pr20060317.html>

¹⁵ A rendelet szerint hátrányos helyzetűnek minősül az a jelentkező, aki középfokú tanulmányai során átmeneti, vagy tartós nevelésben vett, vagy állami gondozott volt, vagy középfokú tanulmányai során rendszeres gyermekvédelmi támogatásban, illetve kiegészítő családi pótlékban részesült, és a törvényes felügyeletet gyakorló szülők tanulmányaikat legfeljebb az iskola 8. évfolyamán fejezték be.

¹⁶ Az előnyben részesítés kiterjed a gyermekük gondozása céljából fizetés nélküli szabadságon lévők, terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban vagy gyermekgondozási díjban részesülők csoportjára és a fogyatékos fiatalokra is.

¹⁷ Szabályozza: a felsőoktatási intézmények felvételi eljárásainak általános szabályairól szóló 269/2000 (XII. 26) Korm. rendelet

¹⁸ http://www.mentorhalo.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=18&Itemid=63

2007-től az iskoláknak elsőként a körzetükben lakó gyermekeket kell felvenniük, a körzeten kívülről jelentkezők közül pedig először az adott településen élő, szociálisan halmozottan hátrányos helyzetű gyerekeket, az üres helyekről sorsolással kell döntenet. A felvételi körzetek átalakítása is deszegregációs célokat szolgál: egy körzetben a halmozottan hátrányos helyzetű tanulóknak az összes tanköteles korú diákhöz viszonyított aránya a szomszédos körzethez képest legfeljebb 25 százalékban térhet el.¹⁹

E tanulói mobilitást célzó programokat **pénzügyi ösztönzőkkel** is próbálják hatékonyabbá és hatásosabbá tenni. Az intézmények a tanuló szociális helyzetéből és fejlettségéből eredő hátrányának ellensúlyozása céljából képességkibontakoztató, valamint integrációs felkészítést szervezhetnek, melyre képességkibontakoztató és integrációs normatívát igényelhetnek.

Az iskolai szegregáció csökkentését segíti az ebben az időszakban kiképzett 81 esélyegyenlőségi szakértő.

A nagy lemorzsolódási arányszámokkal jellemezhető **szakiskolákban** - a nappali rendszerű iskolai oktatás keretében - felzárkóztató oktatást lehet szervezni azoknak a tanulóknak, akik alapfokú iskolai végzettség hiányában kívánnak bekapcsolódni a szakképzésbe.

2006. március 22-én indult el a **Szemünk Fénye Program** melynek keretében az iskolafenntartók szociális, egészségügyi, művelődési, oktatási, és sportlétesítményeik világítási és fűtési rekonstrukciójához kaphatnak forrásokat.

Az oktatási miniszter 16 /2007. (III. 14.) OKM rendelete a szakmai és **informatikai fejlesztési** feladatok támogatása igénylésének, döntési rendszerének, folyósításának, elszámolásának és ellenőrzésének részletes szabályairól értelmében az iskolafenntartók tanulóként legfeljebb 3500 Forint támogatást igényelhetnek az öt-tizenhárom évfolyamokon az általános műveltséget megalapozó nappali rendszerű iskolai oktatásban, a kollégiumi ellátásban, 1400 Forintot az óvodákban és az egy-négy évfolyamokon az általános iskolákban, 800 forintot az alapfokú művészetoktatási intézményekben.

3. A GYERMEKEKET IS SZOLGÁLÓ NAGY ELLÁTÓRENDSZEREK

3.1. Családtámogatások

A 2006-os év – a szociális ellátásokat érintő legjelentősebb változása a családtámogatási rendszer átalakítása volt.²⁰ A törvény indoklásában az előterjesztő utal a változás rendszerszerűségére, a családok támogatására szolgáló költségvetési forrásoknak a korábbiakhoz képest célzottabb és hatékonyabb felosztására, a gyermeknevelésre tekintettel juttatott ellátási formák egyszerűbbé, átláthatóbbá tételére. Az előterjesztő átlagosan 84%-os emelésről szólt. A családi pótlék megtartotta a családtípus és a családban nevelkedő gyermekek száma szerinti differenciálást, és a tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyerekek után járó emelt szintű ellátást.

Bővítették a **családi pótlékre** jogosultak körét azokkal a kiskorú szülőkkel, akik elhagyják a szülői házat, és azon örökbe fogadni szándékozó, illetőleg a gyermeket ideiglenes hatályú elhelyezésről

¹⁹ <http://szochalo.hu/hireink/article/104315/766/page/2/>

²⁰ 2005. évi CXXVI. Törvény a családtámogatási rendszer átalakításáról

hozott határozat alapján gondozó személyekkel, akik saját háztartásukban nevelik a gyermeket. (2-3. §)

Módosították a Gyvt-t és a rendszeres gyermekvédelmi támogatást megszüntették, s költségvetési forrásait beépítették a családi pótlékba. Új, passzport jellegű ellátási formát vezettek be, a rendszeres gyermekvédelmi támogatás felváltására, a **rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt**, mely 2006-ban azoknak a gyermekeknek járt, akiknek a családjában az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladta meg a mindenkori öregségi nyugdíj legkisebb összegét és a család nem rendelkezett a törvényben meghatározottnál nagyobb vagyonnal. (2006.I.1.)

Ennek, az évente egyszer folyósított, 2006-ban 5000 forintos támogatásnak alapján jár az ingyenes illetve kedvezményes gyermekétkeztetés a bölcsődében, óvodában és az általános iskola 1-4 osztályában, valamint a tankönyvekhez is ingyen juthatnak az ilyen családokban élő gyerekek.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása jegyzői hatáskör lett, a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás továbbra is képviselőtestületi hatáskör maradt.

Bővült a gyermekgondozási segélyre jogosultak köre is a szülői házat a gyámhatóság engedélyével elhagyó kiskorú szülőkkel.

Mint az előzőekben már szó volt róla lehetővé tették a **GYES** melletti nyolc órás munkavállalást. A teljes munkaidőben munkát vállaló édesanyák munkajövedelmének adóztatása során a GYES-t adóterhet nem viselő járandóságként veszik figyelembe. A GYET mellet továbbra sem lehet teljes időben munkát vállalni, bár gyermekgondozási segély folyósítása melletti munkavégzéssel kapcsolatos szabályozást követve a gyermeknevelési támogatásban részesülő személyek számára is lehetővé tették a napi négy órás munkaidőkorlát hétvégi munkavégzéssel történő „feloldását”. Ugyanakkor a gyermeknevelési támogatásban részesülő személyek (hasonlóan azokhoz a nagyszülőkhöz, akik gyermekgondozási segélyben részesülnek) továbbra is csak korlátozásokkal helyezhetik el a gyermeket napközbeni ellátást biztosító intézményben.

2006-ban változott a **családi adókedvezményre** jogosultság feltételrendszere is. Az egy- és kétgyermekes családok jogosultsága megszűnt, és csupán egy meghatározott jövedelmi szintig vehetik igénybe a három- és többgyermekes családok a 2006-ban és 2007-ben egyaránt havi 4000 forintos támogatást. „A családi adókedvezmény a családtámogatás elemévé válik, csak a három vagy több gyermeket nevelő családok adókedvezménye marad fenn korlátozott mértékben. Havi 4000 forintra módosul a kedvezményezett eltartottak után érvényesíthető kedvezmény mértéke, amely maradéktalanul csak akkor vehető figyelembe, ha a magánszemély éves jövedelme nem haladja meg a 6 millió forintot. Négy vagy több gyermekes családok esetében a jövedelemhatár gyermekenként 500 ezer forinttal 8 millió forintig növekszik. Ha a jövedelem az eltartottak létszámához kötött határt meghaladja, a kedvezmény fokozatosan megszűnő mértékben jár, a szabályozás szerint az értékhatárt meghaladó jövedelem 20 százalékát meghaladó összegben.”²¹

2006. január 1-jétől minden megszülető gyermek „**babakötvényre**” jogosult: az állam minden gyermek számára születése évében 40 ezer forintot utal az ún. Start számlára (illetve a rászorulóknak esetében 7 és 14 éves korukban további 42-42 ezer forintot). A számlára a szülők is utalhatnak összegeket, azt a

²¹ 1995. évi CXVII. Törvény a személyi jövedelemadóról. 2006.I.1.

gyermek leghamarabb 18. éves korában veheti fel. A magyar Államkincstár statisztikája szerint 2006 január és június között 466166 gyerek szerepelt kincstári nyilvántartásban és közülük 1631 részesült babakötvényben. (<http://www.allamkincstar.gov.hu/hu/babakotveny/stat>)

3.2. Szociális segélyezés

2006-ban a legnagyobb jelentőségű változás a **rendszeres szociális segély**hez jutás feltételének módosítása volt. 2006. július 1-től a rendszeres szociális segély családi segéllyé alakult, ekkortól nem az egy főre jutó jövedelem, hanem fogyasztási egység alapján történik a rendszeres szociális segély megállapítása. Változott a segélyre jogosító jövedelemhatár is: a nyugdíj minimum 80%-áról 90%-ára emelkedett. A segély mellett lehetővé tették alkalmi munkavállalói könyvvel a munkavégzést és a munkát találó személyeknek a munkavállalás első három hónapjában a segély 50%-t, és a következő hat hónapban 25%-át tovább folyósítják mintegy elismerve a munkavállalás kezdetének többlet terheit.²² Azok a személyek, akiknek rendszeres szociális segélye a munkaképesség-csökkenés mértékének változása miatt szűnt meg, várakozási idő nélkül válnak jogosulttá rendszeres szociális segélyre.

2007-ben további változtatásokat vezettek be: nettó minimálbérben maximálták a segély legmagasabb összegét. Lehetővé tették, úgymond a védelembe vett gyermekek érdekében a gyermekes családok esetében, hogy gyerekenként a segélyösszeg 15%-a, de legfeljebb 50%-a természetben is nyújtható legyen.

Átjárhatóvá tették a közcélú foglalkoztatásra biztosított forrásokat és a segélykasszát, azaz az önkormányzat akkor is lehívhatja a költségvetésből a segély összegét, ha a segélyezett foglalkoztatja, és részére munkabért fizet. A közcélú munkát végzők - ha munkabérük nem éri el a korábbi segély összegét, akkor a különbözetet segélyként továbbra is megkapják.

A **lakásfenntartási támogatás** szabályozásában 2006-ban²³ mindössze annyi változás történt, hogy lehetővé tették a 38.§ (5) bekezdésében foglaltak szerint és összhangban az adósságkezelési szolgáltatás szabályozásának változásával az adósságkezelési szolgáltatásban részesülők esetében az „előrefizetős gáz- vagy áramfogyasztást mérő készülék működik, a lakásfenntartási támogatást vagy annak meghatározott részét természetben, a készülék működtetését lehetővé tévő formában kell nyújtani.”

2006-ban²⁴ az **adósságkezelési szolgáltatást** a 40 ezer főnél több állandó lakossal rendelkező önkormányzatok számára kötelező feladattá tették, majd pár hónappal később²⁵. és az előrefizetős gáz-, vagy áramfogyasztást mérő készülékek felszerelését és használatát a támogatási forma rendszerszerű beépítését rendelték el az adósságkezelési szolgáltatásba. „(3) Az adósságkezelési szolgáltatás keretében a jogosult részére előrefizetős gáz- vagy áramfogyasztást mérő készülék is biztosítható, feltéve, hogy legalább egyéves időtartamra vállalja a készülék rendeltetésszerű használatát.”

A **gáz- és távhő díjak** ártámogatásának átalakulásával rászorultság alapú ellátást vezettek be a 2006-2007-ben. 2006. augusztus 1-től a nagycsaládosok, a fogyatékosági támogatásban, illetve a

²² www.icsszem.hu/download.php?ctag=download&docID=980

²³ 2006.VII.1.-VIII.23.

²⁴ 2006.I.1.-III.31.

²⁵ 2006.VII.1.-VIII.23.

magasabb összegű családi pótlékban részesülők részesültek kompenzációban. 2007-ben a támogatás azoknak a háztartásoknak jár, ahol az egy fogyasztási egységre jutó havi nettó jövedelem az öregségi nyugdíjminimum 3,5-szeresét (93905 Ft) nem haladja meg.

3.3 Személyes szociális szolgáltatások

A legnagyobb port felverő változás a szolgáltatásokat finanszírozó normatívák struktúrájának átalakítása volt, melynek következtében ugyan 2006-ban 5,5 milliárd forinttal nőtt az erre fordított összeg, egyes szolgáltatások mégis kevesebb támogatáshoz jutottak.²⁶ Ezek közül hosszú távon a legnagyobb hatású a kistérségi társulások fokozott támogatása lehet.

A gyermekeket érintő normatívák változása 2006 és 2007 között

	nőtt:+; Változatlan: 0, csökkent:-
Szociális és gyermekjóléti alapszolgáltatások általános feladatai(családsegítés, gyermekjólét, napközbeni ellátás, házi gyermekfelügyelet)	0
Gyermekjóléti központ	0
Bölcsődei ellátás (2006: 460 000 ft/fő, 2007: 547 000 ft/FŐ)	+
Családi napközi ellátás (2006: 152 000 ft/fő, 2007: 250 000FT/FŐ)	+
Ingyenes intézményi étkeztetés(bölcsőde??)	0
óvodai nevelés	0
Iskolai oktatás	0
Iskolai szakképzés	0
Alapfokú művészeteti oktatás	0
Kollégiumi, externátusi nevelés, ellátás	0
Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Tehetséggondozó Programjában részt vevő kollégiumi tanulók nevelése, ellátása	0
Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi Programjában részt vevő kollégiumi tanulók nevelése, ellátása	0
Gyógypedagógiai (konduktív pedagógiai) nevelés, oktatás az óvodában és az iskolában	0
Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók kollégiumi nevelése, oktatása	0
Korai fejlesztés, gondozás	0
Általános iskolai napközi foglalkozás	0
Különleges helyzetben lévő gyermekek, tanulók támogatása	0
Nem magyar nyelven folyó nevelés és oktatás, valamint a roma kisebbségi oktatás	0
Óvodába, iskolába bejáró gyermekek, tanulók ellátása	0
Intézményi társulás óvodájába, általános iskolájába járó gyermekek, tanulók támogatása	0
Kistélepülések támogatása	0
Óvodában, iskolában, kollégiumban szervezett kedvezményes étkeztetés	0
Tanulók ingyenes tankönyvellátása	0
Gyermekvédelmi különleges és speciális ellátás (2006: 900 000ft/fő, 2007: 950 000ft/fő)	+
Fogyatékos személyek, pszichiátriai és szenvedélybetegek bentlakásos intézményi ellátása(2006: 815.000ft/fő, 2007:800.000ft/fő)	-
Ottthont nyújtó ellátás (2006:785.000ft/fő, 2007:820.000ft/fő)	+
Utógondozói ellátás (2006: 730.000ft/fő, 2007: 680.000ft/fő)	-
Átlagos szintű ápolást, gondozást nyújtó bentlakásos és átmeneti	-

²⁶ <http://www.icsszem.hu/main.php?folderID=830&articleID=5244&ctag=articlelist&iid=1&accessible=0>

3.4 Egészségesebb gyerekkor

Az Országgyűlés 2006. december 11-i ülésén fogadta el azt a több egészségügyi jogszabályt módosító CXV. számú törvényt²⁷, amely szabályozta a vizitdíj és a kórházi napidíj mértékét, a kedvezményezettek körét és a várólisták rendszerét. Az azóta eltörölt **vizitdíj** fizetése alól mentességet kaptak a 18 évesnél fiatalabb gyermekeknek és fiatalok.

Egészségügyi szolgáltatást 2007. április 1-je után csak a **járulékfizetők** vehetik igénybe, illetve azok, akiknek nem kell járulékot fizetniük. Közéjük tartoznak a kiskorúak, a középfokú intézményben tanulók, a felsőoktatási hallgatók, a nyugdíjasok, a táppénzben, terhességi gyermekágyi segélyen, gyed-en, gyes-en lévő személyek, a rendszeres szociális segélyezettek, a járadékosok, az ápolási díjban, fogyatékosági támogatásban részesülők, a bentlakásos szociális intézményben lakók, a hajléktalanok, valamint azok, akik részére a polgármester egészségügyi szolgáltatás igénybevétele céljából a szociális rászorultság tényéről hatósági bizonyítványt állít ki.

A szociális törvény 2007.I.1-én életbelépett változata új ügynevezett természetbeli ellátást vezetett be, a **járulékfizetés alapjának igazolását**. „54/A. § (1) A települési önkormányzat polgármestere a járulékfizetés alapjának meghatározása céljából kérelemre hatósági bizonyítványt állít ki - a kérelmező saját és családtagjai jövedelmére vonatkozó igazolás alapján - annak a személynek, akinek a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló részére megállapított személyi alapbér mindenkor kötelező legkisebb összegét. Ha a kérelmező az 54. § (1) bekezdésében meghatározott feltételeknek is megfelel, a polgármester az 54. § (2) bekezdése szerinti hatósági bizonyítványt állítja ki.

(2) A bizonyítványt a polgármester egy évre állítja ki. A bizonyítvány tartalmazza a kérelmező nevét, lakcímét, TAJ számát és a családban egy főre jutó jövedelem (1) bekezdés szerinti összegét.

(3) Azokról a személyekről, akik részére a bizonyítvány kiállításra került, a jegyző nyilvántartást vezet és bejelentési kötelezettséget teljesít a társadalombiztosítási igazgatási szerv és az állami adóhatóság felé.”

A gyermekek **egészségesebb táplálkozás**át kívánta előmozdítani az a rendelkezés, amely előírta, hogy 2006. február 28-ig felül kell vizsgálni az intézményekben a büfék és áruautomaták választékát. Az Egészségügyi Minisztérium és az Országos Táplálkozástudományi Intézet szakmai ajánlásokat is kiadott az iskolai büfék korszerű táplálkozásba illeszkedő választékának kialakításához.²⁸

4. LAKÁSKÖRÜLMÉNYEK

A kormány a fiatalok és a gyermekes családok lakásproblémáinak enyhítésére hirdette meg 2005-ben a Fészekrakó programot, amely - ahogy a kormányfő megfogalmazta - újabb nagy lépés az igazságosabb, és méltányosabb lakástámogatási rendszer felé,

²⁷ Egyes, az egészségügyet érintő törvényeknek az egészségügyi reformmal kapcsolatos módosításáról szóló 2006. évi CXV. Törvény

(Magyar Közlöny; 156. szám; <http://www.kozlonykiado.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK06156.pdf>)

²⁸ az oktatási miniszter 32/2005. (XII. 22.) OM rendelete a nevelési oktatási intézmények működéséről szóló 11/994. (VI.

8.) MKM rendelet módosításáról

A Fészekrakó program főbb elemei

	Jogosultság	A támogatás összege
lakáscélú hitelfelvételt kísérő állami garanciavállalás	30 év alatti lakással nem rendelkező párok, gyermeküket egyedül nevelő szülők, 10% önerő A lakás vételára is limitált. Új lakás esetén Budapesten és a megyei jogú városokban 15 millió, másutt 12 millió forint. Használt lakásnál (ugyanebben a sorrendben) 12 millió illetve 8 millió forint.	
Lakásépítési kedvezmény (szocpol)	35 év alatti gyermekesek	1 gy: 900 eFt 2 gy: 2,4 millió 3 gy: 3,8 millió 4 gy: 4,6 millió Minden további gyerek 200.000Ft/gyerek
Lakásbővítési kedvezmény (Fél szocpol)	35 év alatti gyermekes párok és gyermeket egyedül nevelők lakásbővítésre és használt lakás vásárlására - vidéken 8, a fővárosban vagy megyei jogú városokban 12 millió forintnál nem drágább lakásra	1 gy: 450 ezer 2 gy: 1,2 millió 3 gy: 1,9 millió 4 gy: 2,3 millió
Lakbértámogatás	Gyermeket nevelő családok, bármilyen bérelt lakás, a lakásmérettől és a család jövedelmi valamint vagyoni helyzetétől függően	Lakbér 30%-a, max. 7000 Ft/hó központi lakbértámogatás – ezt az önkormányzat ugyanennyivel egészítheti ki (tehát összesen 14 ezer Ft, de max. a bérleti díj 60%-a
Panel felújítás		
Adórendszeren keresztüli támogatások	Adómentes: <ul style="list-style-type: none"> Az önkormányzatnak bérbe adott, és általa szociális bérlakásként használt otthonok bérleti díja például - legalább öt évre szóló szerződés esetén az elengedett lakáshitel-tartozás ötévente 750 000 forintig adómentes a munkáltató lakáscélú támogatása. 	

2007-ben a közvetlen lakástámogatásokra (lakásépítési kedvezmény, fiatalok otthonteremtési támogatása, akadálymentesítési támogatás), a kamattámogatásokra, valamint az iparosított technológiával épült lakóépületek energiatakarékos korszerűsítésének, felújításának és a lakóépületek környezete felújításának (Panelprogram) támogatására együttesen 225,4 milliárd forint volt a költségvetési előirányzat.

Az otthonteremtési támogatás az átmeneti vagy a tartós nevelésből kikerült, 24. évüket még be nem töltött nagykorú fiataloknak (a továbbiakban: fiatal felnőtt) nyújt segítséget a lakáshoz jutásban, illetve tartós lakhatásuk megoldásában. A támogatás mértéke az érvényes öregségi nyugdíj legkisebb összegének 40-60-szorosa. (Az öregségi nyugdíj legkisebb összege 2007-ben 26 830 forint.)

Magyarországon a különböző becslések szerint 5-600 szegregált cigány telep található. Elsősorban a telepeken élők lakásnyomorát kívánja enyhíteni a telepfelszámolási program. A program 2005-ben indult első időszakában 9, a második szakaszban újabb 10 településen folyt illetve folyik a program.

5. ROMA KISEBBSÉGEK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSA

A romák társadalmi és gazdasági integrációjának felgyorsítására irányul **Roma Integráció Évtizede Programot** Magyarországon 2005. májusában hirdették meg.²⁹ „A RIÉP-ben résztvevő országok a közösen megállapított keretek között saját gazdaság- és szociálpolitikájukkal összhangban fogalmazzák meg és valósítják meg nemzeti roma stratégiájukat. Emellett a közösen elfogadott célkitűzések megvalósítási folyamatát rendszeresen ellenőrzik (monitoring), és a stratégiai terveket szükség szerint módosítják. A tervezés és a megvalósítás szintjein egyaránt biztosítják a roma szakemberek részvételét, illetve kiépítik és / vagy továbbfejlesztik a már meglévő azon roma szakemberekből álló hálózatokat, amelyek a döntéshozatali folyamatokban is részt tudnak venni.”³⁰ A RIÉP stratégiai tervében négy prioritási területet neveztek meg: az oktatást, a foglalkoztatást, a lakhatást és az egészségügyet. A Stratégiai Tervet a kormány 2007. április 26-án, a parlament a 2007. június 25-i ülésén fogadta el.³¹ A feladatok végrehajtására két évente intézkedési tervet fogalmaznak meg és az előrehaladásról ugyancsak két évente beszámolót készítenek.³²

A kormány 1129/2006. (XII.25.) kormány határozatban döntött **Roma Integrációs Tanács** létrehozásáról, melynek tagjai között a kormányzati szervek munkatársai mellett a jelentősebb roma érdekvédelmi szervezetek képviselői is állandó tagként vesznek részt.

Számos, a hátrányos helyzetű csoportokat támogató illetve előnyben részesítő program jelentős bár nem kizárólagos célcsoportja a roma társadalom.

Kimondottan a magyarországi roma tanulók tanulmányi támogatására 2006-ban 13.817 főnek közel 390 millió forintot nyújtottak.

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány keretében 2006-ban és 2007-ben három kiemelt területen (Roma Kulturális Alap, Intervenciós pályázat, Közösségi Ház pályázat) lehetett pályázati úton támogatáshoz jutni.

2004-2006-ban az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány és a Foglalkoztatási Hivatal **diplomás roma foglalkoztatás-szervező országos hálózati programot** indított, melynek keretében diplomás roma foglalkoztatás-szervező munkatársak (16 fő) gyakorlati képzésben vettek részt. Fő feladatuk a foglalkoztatási törvényben és végrehajtási rendeleteiben megfogalmazottak gyakorlati alkalmazása, valamint a munkaügyi szervezet roma partnerszervezetekkel történő együttműködésének elősegítése.

²⁹ <http://www.romadecade.org>

³⁰ <http://www.szmm.gov.hu/main.php?folderID=1052&articleID=4821&ctag=articlelist&iid=1&accessible=0>

³¹ http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_irom.irom_adat?p_ckl=38&p_izon=2920).

³² <http://www.szmm.gov.hu/main.php?folderID=1052&articleID=4821&ctag=articlelist&iid=1&accessible=0>

6. GYERMEKI JOGOK

Magyarország az 1991. évi LXIV. törvénnyel hirdette ki a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezményt. A magyar Kormány kétszer számolt be a Gyermek Jogainak Bizottsága előtt, másodszor 2006. januárjában. A jelentés több területen előrehaladást állapított meg. „Mindazonáltal sajnálatát fejezi ki, hogy egyes aggodalmait és javaslatait nem vették kellőképpen figyelembe, különösen azokat nem, amelyek egy nemzeti akcióterv, illetve összehangolt szakpolitikák kialakítására, az adatokra bontott statisztikák és a költségvetési juttatások, továbbá a szakemberképzés szükségességére, illetve az etnikai kisebbségekhez tartozók, különösen a roma gyerekeket érő diszkriminációra, egészségügyi kérdésekre, szexuális kizsákmányolásra, valamint emberkereskedelemre vonatkoztak.”³³

Az Oktatási Jogok Biztosának 2006. évi beszámolója szerint 1478 esettel foglalkoztak, ebből 547 (37%) panasz maguktól az érintett tanulóktól érkezett. A beszámoló érinti a személyi szabadságjogok érvényesülését, különböző, az oktatással közvetlenül összefüggő jogok alakulását (tanszabadság, a tanév rendje, értékelés, minősítés, mulasztás, fenntartói irányítás, az oktatási szereplők jogainak garanciái, a sajátos nevelési igényű tanulók jogainak érvényesülése, felsőoktatás). Még mindig érkeznek panaszok hozzá iskolai, sőt óvodai testi fenytés miatt. Megállapítja, hogy „Hivatalunkhoz az elmúlt évben is számos beadvány érkezett a sajátos nevelési igényű tanulók jogaival összefüggésben. Tapasztalataink azt mutatják, hogy a fogyatékossgal élő tanulók és szüleik rendkívül könnyen kerülnek kiszolgáltatott helyzetbe, amelyben nem tudnak megfelelően élni az őket megillető jogokkal.”

³³ A Gyermek Jogainak Bizottsága. 41. ülészak. A részes államok által a 44. cikk alapján benyújtott Jelentések tárgyalása A Gyermek Jogai Bizottságának záró észrevételei: Magyarország. <http://www.szmm.gov.hu/main.php?folderID=16268>